

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/nazwy-do-zmiany/41431,ul-Wasowskiego-Jozefa.html>
02.04.2026, 12:54

ul. Wasowskiego Józefa

- ul. Józefa Wassowskiego

*W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu **nazwa powyższa powinna zostać zmieniona** jako wypełniająca normę art. 1 Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).*

Józef Wasowski (1885-1947) - właśc. Wassercug, dziennikarz i publicysta, od 1944 r. działacz i członek władz prokomunistycznego Stronnictwa Demokratycznego, p.o. dyrektora departamentu w Resorcie Informacji i Propagandy propagator ustroju sowieckiego. Pierwszy prezes Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej.

Urodził się 14 kwietnia 1885 r. w Płocku w rodzinie żydowskiej. Po ukończeniu gimnazjum realnego w Sosnowcu wyjechał do Francji, gdzie studiował w École des Sciences Politiques oraz w Collège Libre des Sciences Sociales w Paryżu. W tym czasie pisywał do „Izraelity” podpisując się niekiedy pseud. „Widz”. Pracował jako korespondent „Niw Polskiej”, warszawskiego tygodnika literacko-naukowego. Współzałożyciel obok Józefa i Izabeli Zielińskich oraz Jerzego Kurnatowskiego Polskiej Ligi Wolnej Myśli w Paryżu działającej od 1906 r., w której do 1908 pełnił stanowisko sekretarza.

Po niepowodzeniu finansowym związanym z założeniem własnego miesięcznika pt. „Panteon” w 1907 r. zatrudniony w antyklerykalnym piśmie „Myśl Niepodległa” Andrzeja Niemojewskiego. Jednocześnie współpracował z dziennikiem „Nowa Gazeta” Stanisława Kempnera. W obu pismach publikował teksty natury filozoficznej. Dwie pierwsze książki pt. „Teoria powstania religii” z 1905 i „Wolna myśl” z 1907 r. dotyczyły spraw związanych z usunięciem kleru i kościoła z wszelkich dziedzin życia społeczno-kulturalnego. W 1909 r. wrócił do Polski publikując na łamach „Prawdy” Stronnictwa Postępowej Demokracji.

W okresie 1912-1914 wraz z Wincentym Rzymowskim współredagował tygodnik „Widnokrąg”. Rok później powrócił do „Nowej Gazety”. W 1915 r. przez kilka tygodni w areszcie w Cytadeli Warszawskiej z powodu artykułów o treści propagującej walkę o niepodległość Polski. W latach 1917-1918 pracował w Radzie Stanu. Po zakończeniu I wojny światowej zmienił nazwisko na Wasowski.

Od 1918 do 1923 r. pełnił funkcję kierownika wydziału prasowego w Ministerstwie Spraw Zagranicznych, po czym powrócił do działalności dziennikarskiej prowadząc codzienną rubrykę w „Kurierze Polskim”. Od 1925 r. redaktor naczelny i założyciel Polskiej Agencji

Publicystycznej. W latach 1927-1939 pełnił funkcję wykładowcy w Wyższej Szkole Dziennikarskiej, której był również wicedyrektorem.

Do 1928 r. stronnik Józefa Piłsudskiego. Po utracie stanowiska w Polskiej Agencji Publicystycznej w 1932 r. założył własny tygodnik „Epoka”, który po dwuletniej przerwie (1934-1936) wznowił wraz z Henrykiem Lukrecem i W. Rzymowskim nadając mu jeszcze bardziej radykalny charakter związany z powstającymi Klubami Demokratycznymi, a później Stronnictwem Demokratycznym. W 1933 założył Ligę Reformy Obyczajów.

Wojnę przetrwał zatrudniony przez hr. Zamoyskiego jako urzędnik w nadleśnictwie zamojskim. Jednak po wkroczeniu Armii Czerwonej na te obszary szybko odnalazł miejsce wśród stalinowskich aktywistów.

Już w 1944 roku dostosowując się do nowych warunków objął obowiązki dyrektora Departamentu w Resorcie Informacji i Propagandy utworzonego przez Stalina Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. Po utworzeniu na polecenie Moskwy tzw. Rządu Tymczasowego w dalszym ciągu był dyrektorem w Ministerstwie Informacji i Propagandy. Rozpoczął także aktywna działalność polityczną w obozie komunistów. Został wiceprezesem Rady Naczelnej w prokomunistycznym Stronnictwie Demokratycznym (SD). Z ramienia SD został mianowany członkiem Krajowej Rady Narodowej. Przydzielono mu także mandat w sfałszowanych przez komunistów wyborach do Sejmu Ustawodawczego.

Publicznie demonstrował pełną dyspozycyjność wobec nominatów Stalina. Na posiedzeniu KRN 31 grudnia 1944 r. Wasowski odczytał wiernopoddańczą deklarację członków KRN ze Stronnictwa Demokratycznego. Z kolei 3 stycznia 1945 r., złożył wniosek o wotum zaufania dla marionetkowego komunistycznego Rządu Tymczasowego – utworzonego na polecenie Stalina na bazie PKWN.

W 1945 r. założył i redagował centralny dziennik realizującego politykę komunistów SD - „Kurier Codzienny”. Był zadeklarowanym zwolennikiem sowieckiego totalitaryzmu i zaangażowanym propagatorem „zdobyczy” ustroju sowieckiego. Opowiadał się za możliwie wiernym przeniesieniem sowieckich wzorców na polski grunt. Zainicjował powstanie Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej i był jego pierwszym prezesem w latach 1944-1945. Został wyróżniony m.in. możliwością napisania wstępu do oficjalnej edycji propagandowej broszury zawierającej tekst „układu o przyjaźni i współpracy” z ZSRR podpisanego w Moskwie w kwietniu 1945 r.

Był wicedziekanem Wydziału Dziennikarstwa Akademii Nauk Politycznych, gdzie uzyskał profesurę, a także prezesował Zarządowi Głównemu Związku Zawodowego Dziennikarzy RP.

Zmarł w Warszawie 21 października 1947 r.

(MDGd, MKKr)